

METSÄSTYS- JA PALVELUSKOIRIEN KUTSUMANIMET
JA NIMEÄMISPERUSTEET

Suomen kielen
kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
14.1.2022

Sonja Haarala

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Koirien historiaa	2
1.2. Metsästys- ja palveluskoirat	3
2. TEORIA JA METODIT	4
2.1. Nimistöntutkimus	4
2.2. Koirien nimeäminen	5
2.3. Aiempi tutkimus	6
2.4. Aineisto ja tutkimusmenetelmät	7
3. ANALYYSI	9
3.1. Nimet	9
3.2. Nimeämisperusteet	12
3.3. Epämieluisat nimet	15
3.4. Yhteenveto	18
4. PÄÄTÄNTÖ	20
LÄHTEET	22
LIITE	

1. JOHDANTO

Tutkin kandidaatintutkielmassani suomalaisten koirien nimeämistä. Koira on usein tärkeä perheenjäsen, eikä sitä syyttä kutsuta myös ihmisen parhaaksi ystäväksi. Sen nimeäminen on siis tärkeä päätös, johon jokaisella koiranomistajalla on omat mielipiteensä. Toiset haluavat perinteisen nimen, ja toisille on tärkeää, että koira erottuu joukosta nimensä avulla. Nimen valinnan taustalla voi olla monia erilaisia tekijöitä, joiden avulla päädytään lopulliseen päätökseen.

Tässä tutkielmassa olen perehtynyt koirien kutsumanimiin ja nimeämisperusteisiin tarkemmin. Valitsin näkökulmakseni koirien käyttötarkoitukset, ja tavoitteenani oli selvittää, onko koiran käyttötarkoituksella vaikutusta sen nimeämiseen. Rajasin tutkimuskohteeni kaksi eri koirien käyttötarkoitusta: metsästys- ja palveluskoirat. Tutkin, löytyykö näiden kahden ryhmän väliltä eroavaisuuksia, ja sen perusteella tein johtopäätöksen siitä, onko koiran käyttötarkoituksella vaikutusta sen nimeämiseen.

Tutkimustuloksista minulla oli muutama hypoteesi. Ensimmäkin oletin, että käyttökoirille nimen ääntämistä mietitään tarkkaan. Nimen täytyy olla ytimekäs ja helppo ääntää, jotta koiran komentaminen ja ohjaaminen onnistuu sujuvasti. Lisäksi minulla oli hypoteesini siitä, miten metsästys- ja palveluskoirien nimet eroavat toisistaan. Metsästyskoirien nimien oletin harrastuksen pitkien perinteiden vuoksi olevan perinteisiä, luontoon tai koiran rohkeuteen liittyviä nimiä. Tällaisia nimiä olisivat esimerkiksi *Sisu*, *Urho* tai *Vilja*. Palveluskoirien nimissä oletin kansainvälistymisen ja vieraskielisten vaikutteiden näkyvän metsästyskoirien nimiä merkittävämmiin. Tässä tutkielmassa halusin selvittää, pitävätkö nämä hypoteesini paikkaansa.

Tutkimuskysymykseni olivat siis seuraavat:

1. Onko metsästys- ja palveluskoirien nimeämisessä eroja?
2. Onko koiran käyttötarkoituksella vaikutusta sen nimeämiseen?

1.1. Koirien historiaa

Koira on ollut ihmisen kumppanina jo todella pitkään. Nykykäsityksen mukaan koira on kesytetty itäisessä Aasiassa yli 16 000 vuotta sitten (Pietiläinen 2013: 11), mutta toisten tutkimustulosten mukaan se on ollut ihmisen kumppanina jopa 30 000 vuotta (Pietiläinen 2014: 11). Joka tapauksessa koira oli ensimmäinen koti- ja lemmikkieläin, josta kehittyi ihmiselle tärkeä seuralainen sekä apu muun muassa taisteluihin, metsästykseseen ja paimennukseen (Pietiläinen 2013: 15, 31–32). Kesyyntymisen jälkeen koirat ovat kokeneet monenlaista esimerkiksi ihmisen apulaisina, lemmikkeinä tai lääketieteellisten kokeiden koe-eläiminä – ja onhan koira jopa lähetetty avaruuteen.

Myös Suomessa koira oli kaikista ensimmäinen kotieläin. Koirat ovat jo ainakin kivi-kaudelta asti kulkeneet pyyntimiesten mukana sekä toimineet vetoeläiminä. (Pietiläinen 2014: 11–14.) Myöhemmin, viimeistään 1500-luvulla, koira alettiin metsästyksen lisäksi pohjoisilla alueilla käyttää porojen hoidossa. Koira vartioi poroja suurpedoilta ja paimensi niitä. (Pietiläinen 2014: 140.) Yhä nykypäivänä koirat ovat apuna esimerkiksi porojen kokoamisessa ja kuljettamisessa (Pietiläinen 2014: 142).

Ennen 1800-lukua Suomessa koiria pidettiin kotieläiminä. Tällöin koirat jaoteltiin laissa karja- ja vahtikoiriin, joiden katsottiin kuuluvan talon irtaimistoon, sekä metsästyskoi-riin, jotka olivat ihmisen henkilökohtaista omaisuutta. Seurakoiria ei tällöin vielä laissa mainittu, eli koirat nähtiin tuolloin, ainakin lain mukaan, vain hyötyeläiminä (Pietiläinen 2014: 172). 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa koirista alkoi muodostua enemmän perheenjäseniä kuin pelkkiä hyötyeläimiä, ja näin on yhä tänä päivänä. Osalle koira on perheessä jopa enemmän lapsen kuin lemmikin asemassa. (Pietiläinen 2014: 189, 217.)

Palveluskoiratoiminta alkoi Suomessa, kun Helsingin poliisilaitos hankki ensimmäiset poliisikoirat vuonna 1909. Koiria otettiin pian myös armeijan käyttöön esimerkiksi partio-, viesti- ja lääkintäkoiriksi sekä rajavartiolaitokselle avuksi rajanvalvontaan. Opas-koiria alettiin Suomessa kouluttaa talvisodan jälkeen. Koiria koulutettiin sodassa sokeu-tuneiden sotilaiden avuksi, mutta muille näkövammaisille koirien koulutus aloitettiin vasta vuoden 1948 jälkeen. (Pietiläinen 2014: 209–210, 214–215.)

1.2. Metsästys- ja palveluskoirat

Metsästyskoiralla tarkoitetaan metsästyksessä apuna käytettävää koira. *Metsästäjän oppaan* (MO 2013: 275) mukaan koira ei ole metsästyksen harrastamisen kannalta välttämätön, vaan saalista voi saada ilmankin. Koirasta on kuitenkin suuri apu muun muassa riistan etsimisessä, paikantamisessa ja ajamisessa. Esimerkiksi haavoittuneen saaliin löytäminen maastosta onnistuu koiran kanssa huomattavasti helpommin kuin pelkästään ihmisvoimin. Eikä koira käytetä ainoastaan sen tuomien hyötyjen vuoksi; monelle metsästäjälle pelkkä koiran kanssa työskentely tekee harrastuksesta mielenkiintoisemman (MO 2013: 275).

Metsästyskoirina käytetään koiria, joiden roduilla on luontainen metsästysvietti. Vietistä huolimatta koiria täytyy kouluttaa pennusta asti, eikä edes pitkäjänteisen kouluttamisen tuloksena kaikista koirista tule hyviä metsästyskoiria. Koira voi esimerkiksi olla liian arka toimimaan metsällä halutulla tavalla. Eri roduilla on erilaisia käyttötarkoituksia, ja niitä käytetään eri riistaeläinten metsästämiseen. Esimerkiksi Suomessa perinteiset suomenpystykorva ja pohjanpystykorva ovat haukkuvia lintukoiria, joilla metsästetään yleensä metsäkanalintuja, kun taas vesilintujen metsästämisessä käytetään tavallisesti noutavia koiria, kuten labradorinnoutajia (MO 2013: 284, 287).

Suomen Palveluskoiraliitto **määrittelee palveluskoiran** näin: ”Palveluskoiriksi kutsutaan koiria, jotka on koulutettu toimimaan ihmisen apuna erilaisissa etsintä ja suojele tehtävissä.” Palveluskoirien tehtäviin kuuluu muun muassa kadonneiden ja rikollisten jäljittäminen, vartiointi ja erilaisten esineiden (kuten aseiden) tai aineiden (esimerkiksi huumeiden) etsintä. (SPKL.)

Palveluskoiriksi koulutetaan tyypillisesti voimakkaita, keskikokoisia koiria, kuten saksanpaimenkoiria tai rottweilereita. Pelkkä rotu ei kuitenkaan määritä, onko koira sopiva palveluskoiraksi vai ei. Koiran sopivuutta voidaan testata palveluskoirakokeilla, joihin on kuitenkin oikeus osallistua vain rajatulla määrällä rotuja. Tästä johtuen palveluskoiriksi käsitetään tänä päivänä ne 64 rotua, joilla tuo osallistumisoikeus on. (SPKL.)

2. TEORIA JA METODIT

2.1. Nimistöntutkimus

Tutkielmani on osa nimistöntutkimusta, onomastiikkaa, joka on erisnimiä tutkiva kielitieteen ala. Nimistöntutkimus on syntynyt vasta 1800-luvulla ja alun perin vain kielihistorian, historian ja arkeologian aputieteeksi. Kyseessä on siis melko nuori tieteenala. Sana *nimi* voi erisnimen eli proprin (esimerkiksi *Musti*) lisäksi tarkoittaa myös yleisnimeä eli appellatiivia (esimerkiksi *koira*). Nimistöntutkimuksessa *nimi* tarkoittaa kuitenkin aina erisnimeä. (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008: 12, 14.) Käytän siksi myös tässä tutkielmassa sanaa *nimi* tästä eteenpäin merkityksessä 'erisnimi'.

Tavallisimpia onomastiikan tutkimuskohteita ovat henkilönnimet, kuten *Liisa*, ja paikannimet, kuten *Helsinki*. Tässä tutkielmassa keskityn kuitenkin hieman vähemmän tutkittuun onomastiikan haaraan: eläinten nimiin ja vielä tarkemmin koirien nimiin.

Erisnimet ovat yksiviitteisiä, eli ne viittaavat vain yhteen tarkoitteeseen ulkomaailmassa (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008: 13). Esimerkiksi nimellä *Musti* tarkoitetaan juuri tiettyä koiraa, kun taas yleisnimi *koira* viittaa kaikkiin kyseisen lajin eläimiin. Nimien avulla pystymme siis tunnistamaan asioita toisistaan. Jos puhuisimme vain koirista, emme välttämättä ymmärtäisi, kenen lemmikistä on kyse. Onneksi meillä on erisnimiä, joten voimme puhua *Mustista*, *Topista* ja *Fifistä*, ja siten ymmärtää tarkan kohteen. Ainiala, Saarelma ja Sjöblom (2008: 15) kuvaavat nimiä näin: ”Ihminen antaa nimiä niille tarkoitteille, jotka hän kokee nimeämisen arvoisiksi. Henkilö, paikka, esine tai asia, jolla on oma nimi, on aina ihmiselle jollain tavalla merkityksellinen.” Nimeämisen arvoisia kohteita ovat sellaiset, joihin on tarve viitata ja joiden tunnistaminen on tarpeellista. Nimen tehtävä on auttaa identifioimaan asioita toisistaan. Sen ei siksi välttämättä tarvitse sanana tarkoittaa mitään, eikä sen kielellisellä sisällöllä ei ole merkitystä (Ainiala ym. 2008: 33).

2.2. Koirien nimeäminen

Eläinten nimet eivät periaatteessa eroa paljoa ihmisten nimistä. Kummassakin on kyse elävän yksilön nimittämisestä, jotta se erotettaisiin yksilönä muiden joukosta. Monet koti- ja lemmikkieläimet oppivat tunnistamaan oman nimensä ja tietävät esimerkiksi, milloin niitä kutsutaan. Todennäköisesti koirat eivät kuitenkaan ymmärrä, mikä merkitys nimellä on. Koirat eivät nykytutkimuksen mukaan luo nimiä itse tai käytä niitä keskenään, joten on todennäköistä, että ne vain oppivat reagoimaan ihmisen haluamalla tavalla tiettyihin äänneisiin. (Ainiala ym. 2008: 265.)

Jokainen ihminen saa nimen, joka auttaa tunnistamaan hänet yksilönä. Nimi on myös usein ihmiselle merkittävä osa identiteettiä. Eläimille ei kuitenkaan aina anneta nimeä, eikä eläin itse osaa sitä kaivata. Ainialan, Saarelman ja Sjöblomin mukaan (2008: 268) eläin saa nimen, jos siitä on tarve puhua yksilönä. Näin on esimerkiksi lemmikkikoiran kanssa, joka on perheenjäsen, mutta suurella karjatilalla tuskin tarvitsee mainita tiettyä eläintä nimeltä.

Yksilöimisen lisäksi eläinten nimeämisen perusteluna on ihmisille tyypillinen tarve inhimillistää eli personifioida kohteita, jotka eivät ole ihmisiä. Lemmikkieläimissä nähdään inhimillisiä ominaisuuksia, jolloin niille halutaan antaa nimet kuten ihmisillekin. Tällainen ajattelu on tyypillistä käytännössä kaikissa kielissä ja kulttuureissa ja yltää lemmikkien lisäksi myös joihinkin elottomiin olioihin, kuten laivoihin, hirmumyrskyihin ja leluihin. (Ainiala ym. 2008: 20.)

Koirien nimet voidaan jakaa kahteen luokkaan: kutsumanimiin ja rekisterinimiin. Sekarotuisilla koirilla on pelkästään kutsumanimi, mutta rotukoirilla on yleensä sen lisäksi rekisterinimi. Rekisterinimet ovat Suomen Kennelliiton ylläpitämään rotukoirien rekisteriin tallennettuja virallisia nimiä. Ne koostuvat koiran kasvattajan kennelin nimestä ja koiran omasta nimestä. (Saarelma 2011: 14–16.) Rekisterinimi on siis koiralla valmiina kasvattajalta tullessa.

Rotukoirille kutsumanimet muodostetaan yleensä rekisterinimien perusteella, joko suoraan tai siitä johtaen. Kasvattajalla saattaa myös olla vaatimuksia, joiden mukaan tietyn

pentueen koirat täytyy nimetä, esimerkiksi tietty teema tai nimen alkukirjain. Sekarotuisille koirille nimi on täysin omistajan päätettävissä.

Koirien nimeäminen on hyvin vapaata. Eläinten nimiä ei rajoiteta millään tavalla, toisin kuin ihmisten nimiä, joille on laissa annettu tietyt vaatimukset. Koiran nimi voi olla mikä vain, tuotemerkestä kirosanaan. Esimerkiksi kukaan ei voi estää antamasta koiralle nimeä *Perkele*, mutta ihmiselle se olisi epäsovelias nimi.

Jokaisella koiranomistajalla on omat mieltymyksensä ja tapansa koirien nimeämiseen. Yleensä koirien nimet ovat kuitenkin lyhyitä ja helppoja ääntää, jotta koiran kutsuminen onnistuu vaivattomasti. (Ainiala ym. 2008: 269–270.) Hans Sauer ja David Scott-Macnab tuovat esille artikkelissaan (2015: 164), kuinka jo antiikin aikana filosofi Ksenofon on ohjeistanut metsästäjiä antamaan koirille lyhyitä nimiä, jotta ne voidaan ääntää nopeasti ja helposti. Toiset haluavat nimetä koiransa ehdottomasti koiramaisella nimellä, kuten *Musti* tai *Virkku*, mutta toiset käyttävät mieluummin ihmisten nimiä (Saarelma 2011: 21). Nimien innoittajina voi toimia esimerkiksi julkisuudenhenkilöt, fiktiiviset hahmot tai koiran luonne. Nykyään mahdollisia koiran nimiä löytyy hyvin eri verkkosivuilta tai koiralehdistä, ja koirien nimistä on myös muodostettu omia nimipäiväkalentereita. Kutsumanimien lisäksi koirilla on usein lukuisia hellittely- ja lempinimiä (Saarelma 2011: 26).

2.3. Aiempi tutkimus

Yksi ensimmäisistä suomalaisista eläinten nimien tutkimuksista on Heikki Ojansuun vuonna 1912 julkaisema *Kotieläintemme suomenkielinen nimistö*. Ojansuu (1912) käsittelee siinä myös koirien nimeämistä. Kotieläinten ja lemmikkien nimistä on myös tehty jonkin verran opinnäytetöitä. Lehmien nimiä on tutkinut muun muassa Sanna Pihlaja kandidaatintutkielmassaan *Nimestään lehmä tunnetaan: Lehmien nimeämisperusteista ja nimien käytöstä* (2017). Hevosten nimistä on valmistunut muun muassa lisensiaatin työ, Marja Kalskeen *Suomessa syntyneiden hevosten nimistö* (1994). Tutkimukseni aiheita, koirien nimeämistä lähempänä on kissojen nimeäminen, ja myös siitä on ilmestynyt useita opinnäytetöitä, kuten Minna Keinäsen pro gradu -tutkielma *Kissoille annetut henkilönimet* (2009).

Suomalaisten koirien nimiä ja nimeämisperusteita on tutkittu monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi Outi Sissonen (2016) vertaili pro gradu -tutkielmassaan puhdas- ja sekaroituisten koirien nimeämistä ja Esmeralda Keisalo-Maukonen (2020) tarkasteli maisterintutkielmassaan omistajan taustan vaikutusta koiran nimeämiseen. Koiran käyttötarkoitukseen keskittyvää tutkimusta en kuitenkaan löytänyt. Käyttötarkoitus saatettiin mainita joissain tutkielmissa nimeämisperusteena (ks. Keisalo-Maukonen 2020: 60). Käyttötarkoitukseen viitataan myös Johanna Othénin tutkimuksessa (2007), jossa hän toteaa sekä koiran sukupuolen että käyttötarkoituksen vaikuttavan sen nimeämiseen. Othénin (2007: 28) mukaan nartut ja seurakoirat saavat uroksia ja metsästyskoiria useammin henkilönnimiä. Aiemman tutkimuksen mukaan käyttötarkoitus siis vaikuttaa koirien nimeämiseen jollain tavalla, mutta tutkimukseni kaltaista vertailua eri käyttötarkoitusta olevien koirien nimeämisestä ei ilmeisesti ole aiemmin tehty.

2.4. Aineisto ja tutkimusmenetelmät

Valitsin menetelmäkseni kyselytutkimuksen. Tein kyselylomakkeen (liite) sähköisesti Webropol-sovelluksella. Metsästyskoirien omistajien vastaukset keräsin joukolta metsästyksen harrastajia ja palveluskoirien omistajien vastaukset sain Suomen Palveluskoiraliiton kautta. Halusin saada mahdollisimman paljon vastauksia, joten tein kyselystä tarkoituksella tarpeeksi lyhyen, jotta vastaajat eivät jättäisi sitä kesken. Samasta syystä välttelin kirjallisia vastauksia vaativia avokysymyksiä ja tein mieluummin monivalintoja, koska koin, että niihin on helpompi vastata. Halutessaan vastaajan oli myös mahdollista tarkentaa valintojaan avovastauksilla.

Tarkoituksenani oli saada selville erityisesti koiran käyttötarkoituksen vaikutus sen nimeen ja nimenantoperusteisiin. En kuitenkaan halunnut mainita sitä suoraan, jotta se ei vaikuttaisi informanttien vastauksiin. Näin varmistin, että saisin mahdollisimman todenmukaisia vastauksia. Avoimien kysymyksien sijaan listasin itse mahdollisia koiran nimenvaihtoja vaikuttavia tekijöitä ja pyysin vastaajia valitsemaan niistä kaikki, jotka vaikuttivat heidän koiriensa nimeämiseen. Tein kysymyksestä myös käänteisen version, jossa tiedustelin, millaista nimeä he eivät voisi kuvitella antavansa koiralleen, ja listasin erilaisia vaihtoehtoja, joista informanttien tuli valita ne, joiden he kokivat olevan heille tärkeitä nimeä valitessa.

Lisäksi kysyin koiran käyttötarkoitusta voidakseni jaotella vastauksia sen perusteella, minkä käyttötarkoituksen koiria ne koskivat. Ainoat avoimet kysymykset olivat koiran kutsumanimi, mahdolliset lempinimet ja rotu. Informanteista keräsin joitain taustatietoja, kuten asuinmaakunnan, iän koiran nimeämishetkellä, sukupuolen sekä koulutustaan.

Lopulta sain vastauksia 1978 kappaletta, mikä oli enemmän kuin tarpeeksi. Rajasin vastauksista koirien käyttötarkoituksen mukaan kaksi ryhmää: metsästyskoirat ja palveluskoirat. Näistä kahdesta ryhmästä otin kummastakin 100 ensimmäistä vastausta. Lopullisiin ryhmiin jäi muutama päällekkäinen tapaus, joihin koiran käyttötarkoitukseksi oli valittu sekä palveluskoira että metsästyskoira. Metsästyskoirien ryhmässä tällaisia tapauksia oli 6, joista 4 osui myös palveluskoirien ryhmään. Tutkimukseni aineistossa on siis 196 erillistä vastausta. Kaikki vastaajat eivät olleet noudattaneet pyyntöäni vastata vain yhdestä koirasta yhdellä lomakkeella, joten metsästyskoirien aineistossa on 108 erillistä koirannimeä ja palveluskoirissa 104 nimeä. Aineistoni 196 vastausta sisältävät siis 212 nimeä.

Myöhemmin käytän esimerkkeinä sitaatteja informanttien avovastauksista. Näitä vastauksia ei ole korjattu, vaan ne on esitetty niin kuin informantit ovat itse ne kirjoittaneet, lukuun ottamatta vastauksien lyhentämistä tarvittaessa. Olen antanut informanteille tunnistekoodit, jotka koostuvat kirjaimesta M (metsästyskoiran omistaja) tai P (palveluskoiran omistaja) ja vastauksen järjestysnumerosta.

Hyödynnän tutkielmassani kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmetodia. Laadullisen analyysin tavoitteena on luoda hajanaisesta aineistosta selkeää ja yhtenäistä informaatiota (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108). Täydennän tutkimusta havainnollistamalla tuloksia lukumäärin ja prosenttiosuuksin. Lisäksi käytän aineistolähtöistä sisällönanalyysia jaotelllessani nimiä itsessään erilaisiin ryhmiin niiden merkityksien perusteella. Tavoitteeni on näiden tutkimusmenetelmien avulla vertailla kahta tutkimusryhmääni: metsästys- ja palveluskoirien nimiä, ja etsiä koirien omistajien antamista vastauksista eroavaisuuksia.

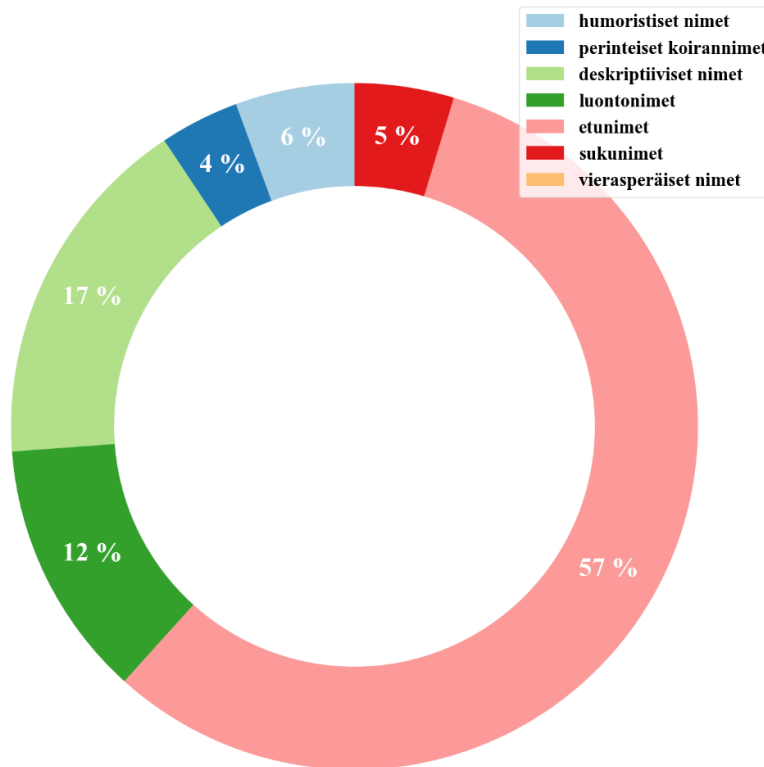
3. ANALYYSI

3.1. Nimet

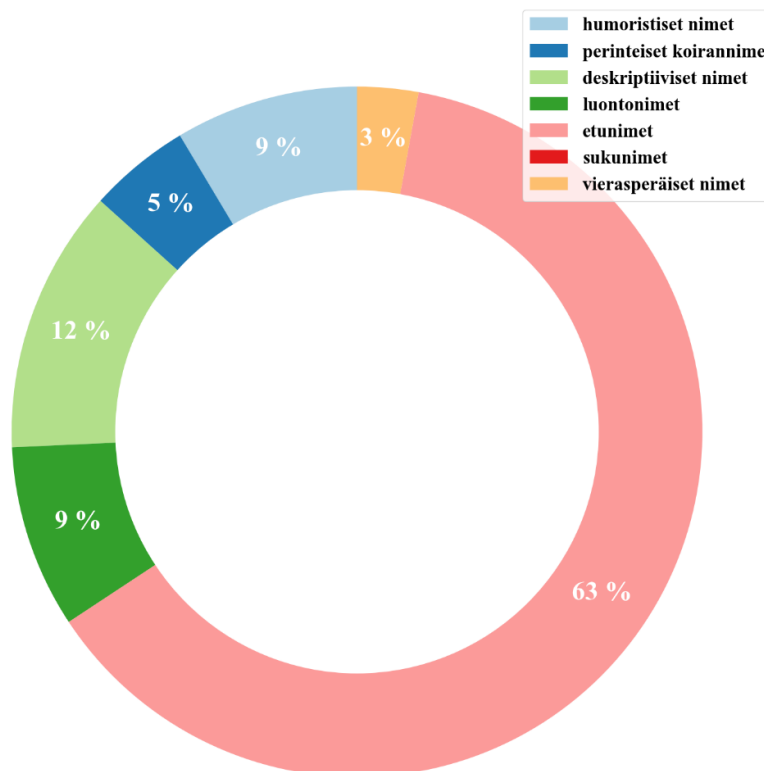
Keräsin kyselyssäni informanteilta heidän koiriensa nimet. Niiden analysoinnissa käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Se koostuu kolmesta vaiheesta, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen (Miles, Huberman & Saldaña 2020: 10; Tuomi & Sarajärvi 2009: 108). Näistä vaiheista jätin aineiston redusoinnin pois, sillä aineistoni oli jo valmiiksi pelkkä nimilista. Ryhmittelyn suoritin etsimällä nimistä eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä. Lajittelin nimet niiden läpinäkyvien merkityksien mukaan huomioimatta tässä informanttien omia tarkennuksia koiriensa nimeämisperusteista. Sen jälkeen loin kolmannen vaiheen mukaisesti ryhmille nimet. Näiden kategorioiden avulla halusin selvittää, millaiset nimet ovat suosituimpia ja ovatko metsästyskoirien ja palveluskoirien nimet erilaisia. Luomani kategoriat ovat:

1. **luontonimet** (esimerkiksi *Sade*)
2. **deskriptiiviset** eli kuvailevat **nimet** (esimerkiksi *Raju*)
3. **humoristiset nimet** (esimerkiksi *Pätkis*)
4. **vierasperäiset nimet** (esimerkiksi *Pax*)
5. **perinteiset koirannimet** (esimerkiksi *Piku*)
6. **henkilönnimet**, jotka on jaettu etunimiin ja sukunimiin. (esimerkiksi *Ronja*)

Esimerkiksi luontonimet ja deskriptiiviset nimet ovat läpinäkyviä eli transparentteja nimiä. Tämä tarkoittaa sitä, että niille löytyy appellatiivinen, ulkoasultaan samanlainen vastine tai niiden sisältämät ainekset voidaan tunnistaa kielen sanoiksi (Ainiala, Saarela & Sjöblom 2008: 33). Tällainen nimi on esimerkiksi *Kuura*, joka on luontoilmiötä kuvaava sana *kuura*. Henkilönnimiin olen laskenut nimet, jotka löytyivät Digi- ja väestötietoviraston Nimipalvelusta, mutta vain siinä tapauksessa, että nimi ei ole sopinut luontonimiin tai deskriptiivisiin nimiin. Jäljelle jääneet nimet jaoin humoristisiin, vierasperäisiin sekä perinteisiin koirien nimiin. Vierasperäisiin nimiin laskin nimet, jotka eivät ole kotimaista kieltä (suomi, ruotsi tai saame) tai jotka eivät sovi mihinkään muuhun kategoriaan eivätkä ole suomen kielen fonotaksin mukaisia.

KUVIO 1. Metsästyskoirien nimet.

KUVIO 2. Palveluskoirien nimet.

Kuten kuvioista 1 ja 2 huomataan, ei palveluskoirien ja metsästyskoirien nimissä ollut suuria eroja. Molemmissa ryhmissä suurin osa nimistä oli etunimiä: metsästyskoirissa etunimiä oli 57 % nimistä ja palveluskoirissa 63 %. Tosin tekemäni jaottelun vuoksi etunimiin sisältyy myös ihmisillä hieman harvinaisempia nimiä, kuten *Naksu*, *Sämpy*, *Hippu*, *Zero* ja *Romi*. Näitä nimiä voitaisiin ehkä pitää tyypillisemmin koirien niminä, mutta ne kuitenkin löytyivät Nimipalvelusta. Etunimien joukkoon mahtui näiden erikoistapausten lisäksi paljon yleisempiä etunimiä, kuten metsästyskoirissa *Aatu* ja *Peppi* ja palveluskoirissa *Eino* ja *Arttu*.

Eroavaisuutena ryhmien välillä oli se, että metsästyskoirissa oli muutama (5 %) sukunimellä nimetty koira, muun muassa *Ryti* ja *Rokka*, mutta palveluskoirissa tällaisia tapauksia ei ollut lainkaan. Palveluskoirien nimistä 3 % oli vierasperäisiä nimiä, kun taas metsästyskoirien nimissä ei ollut ollenkaan tähän kategoriaan sopivia nimiä. Metsästyskoirilla oli kyllä joitain ääntämykseltään vierasperäisiä nimiä, kuten *Thor* ja *Zack*, mutta ne sopivat etunimien kategoriaan. Tällaisia nimiä oli myös palveluskoirissa, ja kokonaisuudessaan molemmissa ryhmissä oli suomen kielen fonotaksiin sopimattomia nimiä, yhtä paljon (10 % kummassakin). Äänteellinen eroavaisuus ryhmien välillä oli myös *r*-äänteen käyttö: *r*-äännettä sisältäviä nimiä oli metsästyskoirien nimistä 28 % ja palveluskoirien nimistä 43 %. Tässä ero ryhmien välillä oli siis merkittävä.

Luontonimiä oli molemmissa ryhmissä lähes yhtä paljon. Metsästyskoirien nimistä luontonimiä oli 12 % ja palveluskoirien nimistä 9 %. Vastaavasti deskriptiivisissä nimissä ei ollut suurta eroa ryhmien välillä: metsästyskoirien nimistä niitä oli 17 % ja palveluskoirien nimistä 12 %. Kuvailevat nimet olivat enimmäkseen koiran luonnetta kuvailevia, kuten *Hurja* tai *Riesa*. Molemmissa ryhmissä oli yhtä paljon koiran urhoollisuutta ja voimaa kuvaavia nimiä, kuten *Raju*, ja koiran iloisuutta ja hauskuutta kuvaavia nimiä, kuten *Lysti*. Eroa ei siis ollut edes siinä, millaiset appellatiiviset vastineet nimillä oli.

3.2. Nimeämisperusteet

Tiedustelin koirien nimeämisperusteita kyselyssä monivalintakysymyksen avulla. Listasin 18 erilaista nimeämisperustetta, joista vastaajat valitsivat kaikki, jotka pitivät paikansa heidän koiransa nimenvälinnassa. Lisäksi annoin mahdollisuuden kirjoittaa omia perusteluja, jos monivalinnan vaihtoehdot eivät olleet tarpeeksi.

TAULUKKO 1. Mitkä näistä vaikuttivat nimenvälintaan tai jo olemassa olleen nimen pitämiseen?

	metsästyskoirat	palveluskoirat
koiran luonne	18	19
koiran turkin pituus tai ulkonäkö	8	5
koiran ulkoiset piirteet (esim. kehon rakenne, korvien asento tai hännän pituus)	9	8
nimen helppo ääntäminen	59	43
muiden lemmikkiesi nimet	17	27
koiran koko	4	3
jokin koiran tapa tai tekemä asia	7	3
mielenkiinnonkohteesi (esim. kirja, elokuva tai julkisuudenhenkilö)	8	11
nimen suomalaisuus	34	20
nimen ulkomaalaisuus	4	3
koiran käyttötarkoitus	12	12
nimen kauneus	23	17
koiran rekisterinimi	18	20
koiran mahdollinen aikaisempi nimi	1	3
jokin tapahtuma	4	3
nimen merkitys	24	30
nimen erikoisuus tai harvinaisuus	16	20
koiran rotu	9	2
nimen hauskuus	18	15
muu	22	9

Kuten taulukosta 1 voi huomata, monivalinnan nimeämisperusteista ylivoimaisesti suosituin vastaus oli nimen helppo ääntäminen. Sen valitsi 59 % metsästyskoiranomistajista ja 43 % palveluskoiranomistajista. Suosittuja perusteita olivat myös nimen suomalaisuus, nimen merkitys ja muiden lemmikkien nimet.

Metsästys- ja palveluskoirien omistajien välillä vastauksissa ei ilmennyt suuria eroavaisuuksia. Molempien ryhmien informantit olivat valinneet samoja vastauksia suunnilleen yhtä paljon. Selkein ero näkyi nimen helppossa ääntämyksessä, sillä metsästyskoiran omistajista sen valitsi 16 prosenttiyksikköä enemmän kuin palveluskoiran omistajista. Myös avovastauksien perusteluissa näkyi se, että metsästyskoirien nimien ääntämisen helppoutta pidettiin tärkeänä (esimerkit 1–4).

- (1) *Koiran nimi pitää olla kaksitavuinen ja painot ekakirjaimilla että on hyvä koulutusnimi (M4)*
- (2) *Nimen pitää olla helposti liitettävissä kovaääniseen kiroamiseen (M31)*
- (3) *Helppo huutaa (M38)*
- (4) *Itselleni tärkeä tekijä (metsästys)koiran nimeämisessä on myös **nimen selkeä lausuttavuus** ja "käskytettävyys". Että nimessä olisi jokin kova konsonantti (esim r tai k) ja kaksitavuinen, koiralle helppo nimi. - - Jos olisi useampi koira, haluaisin että niillä olisi selkeästi toisistaan erottuvat nimet lausunnaltaan. (M21)*

Sen sijaan palveluskoirissa nimen ääntämisen tärkeyttä painottavia avovastauksia oli vain yksi (esimerkki 5).

- (5) *Sanan painatus esim käskyssä (P13)*

Tämän perusteella voidaan päätellä, että metsästyskoirien omistajat pitävät koiran nimen helppoutta tärkeämpänä, kuin palveluskoirien omistajat. Nimien helppoutta voi määritellä esimerkiksi nimen lyhyydellä (Ainiala ym. 2008: 270). Myös Keisalo-Maukonen (2020: 61) toteaa tutkimuksessaan, että metsästyskoirien nimeämisessä on tärkeää se, että koira tunnistaa nimensä metsällä. Kun tarkastellaan itse nimiä ja niiden pituuksia, ei ryhmien välillä näy merkittävää eroa. Metsästyskoirien nimistä 94 % on kaksitavuisia ja palveluskoirien nimistä 91 %. Vastaavaan tulokseen on päätynyt Keisalo-Maukonen (2020: 58), jonka tutkimuskyselyn vastauksissa tulee esille, että nimen tulee olla lyhyt ja ytimekäs, maksimissaan kaksitavuinen. Minun tutkimuksessani kol-

me- tai useampitavuuksia nimiä oli yhteensä ainoastaan viidellä koiralla. Näistä kolme oli metsästyskoiria ja kaksi palveluskoiria.

Metsästyskoirien omistajat valitsivat palveluskoirien omistajia useammin vaihtoehdon nimen suomalaisuus perusteluksi koiran nimeämiseen. Palveluskoiran omistajista sen valitsi vain 20 % ja metsästyskoiran omistajista 34 %. Kenties tähän vaikuttavat metsästyksen pitkät perinteet ja sieltä periytyvät nimet. Toisaalta tutkimuksen metsästyskoirien roduista huomattava osa, 34 %, oli suomalaista tai pohjoismaalaista rotua (esimerkiksi suomenpystykorva, suomenajokoira, pohjanpystykorva tai harmaa norjanhervikoira). Palveluskoirista ainoastaan yksi oli suomalaista rotua. Ehkä kotimaisille roduille annetaan todennäköisemmin kotimainen nimi kuin ulkomaalaista rotua oleville koirille, joista osa saattaa olla jopa tuotu ulkomailta. Tätä ajatusta vahvistaa Keisalo-Maukosen (2020: 62) samansuuntaiset tulokset, sillä hänen informanttinsa ovat muun muassa maininneet antavansa kotimaiselle rodulle suomalaista luontoa kuvaavan nimen.

Metsästyskoirien omistajat olivat keskimäärin valinneet useampia nimeämisperusteita kuin palveluskoirien omistajat: 100 informanttia olivat valinneet yhteensä 315 perustelua, kun taas palveluskoirien ryhmässä 100 informanttia olivat valinneet yhteensä vain 273 perustelua. Ainoa vastausvaihtoehto, jota palveluskoirien omistajat olivat valinneet merkittävästi metsästyskoirien omistajia enemmän, oli muiden lemmikkien nimet. Vastauksessa oli ryhmien välillä 10 prosenttiyksikön ero. Tämän perusteella palveluskoirien omistajille heidän lemmikkiensä nimien yhtenäisyys tai tarvittaessa riittävä erilaisuus olisi siis olennaista. Avovastauksissa annettujen perusteluiden mukaan syynä on useimmiten halu nimetä lemmikit tietyn teeman mukaisesti (esimerkit 6, 7 ja 8).

(6) *Kaikki lemmikkini ovat jostain sarjakuvasta/lastensarjasta* (P22)

(7) *Adjektiivi. Meidän koirien nimet ovat adjektiivia, yleensä nimi on keksitty ennen kun pentu on tullut taloon.* (P50)

(8) *Olen nimennyt kaikki koirat sotilaslentokoneiden mukaan, koska työskentelen sotilasilmailun parissa.* (P31)

Vaihtoehdon muu oli valinnut metsästyskoirien omistajista 22 % ja palveluskoirien omistajista 9 %. Avovastauksista tuli esille muun muassa ajatus toivenimistä eli nimistä, jotka heijastavat nimenantajan toiveita (Ainiala ym. 2008: 177). Omistajat toivoivat tietynlaisen nimen vaikuttavan heidän koiransa luonteeseen. Metsästyskoirien puolella

esille tuli ajatus koiran nimen vaikutuksesta siihen, miten hyvä metsästyskoira koirasta tulee (esimerkki 9), ja myös palveluskoirien omistajista osa ajatteli nimen vaikuttavan koiran kykyihin (esimerkki 10).

- (9) *Minulla on ollut metsästyskoiria 80-luvun alkupuolelta saakka. Olen päätenyt koiran nimeämisessä siihen, että nimessä täytyy olla kaksi konsonanttia ja kaksi vokaalia. Seurauksena on metsällä toimiva koira ;)* Esimerkkejä koirieni nimistä *Könö, Säkä, Mökä, Jämä ja Ukko - hirvenkaatoja noille yli 160 kappaletta, eli **nimessä on taikaa**.* (M48)
- (10) ***Toive siitä, että pennusta kasvaa nimensä veroinen.** "Nimi on enne" (Ja kasvoihin siitä)* (P32)

Monelle vastaajalle jo pelkkä nimen merkitys oli tärkeä. Metsästyskoiran omistajista 24 % ja palveluskoiran omistajista 30 % valitsi sen yhdeksi nimeämisperusteeksi. Ehkä myös nimen merkityksellä halutaan enteillä koiran ominaisuuksia. Merkittävä määrä vastaajia oli myös valinnut perusteluksi koiran luonteen. Avovastauksissa perusteluja antaneet sanoivat nimeämisen syyksi koiralla jo pentuna ilmenneitä luonteenpiirteitä (esimerkki 11). Tällöin nimeämisen syynä ei ole koiraan kohdistetut toiveet, vaan koiran omat ominaisuudet.

- (11) – – *Rieza **oli myös varsinainen riesa, kun se hajitti ihan kaiken palasiksi ensimmäisten 2 ikävuoden aikana*** (M73)
- (12) *Koira on huokunut voimaa jo pennusta pitäen. Tämä tekee kaiken täysillä ja antaa aina kaikkensa.* (P56)

Koiran rekisterinimi oli odotetusti tuloksissa korkealla, sillä suurin osa aineistoni koirista oli puhdasrotuisia. Rekisterinimi on monen rotukoiran kutsumanimen taustalla, kuten mainitsin luvussa 2.3. Muita suosittuja nimeämisperusteita olivat nimen kauneus, hauskuus sekä erikoisuus tai harvinaisuus (esimerkki 13).

- (13) *Haluisin antaa koiralla **erikoisen nimen**, jota ei tule vastaan kuin ehkä harvoin.* (P33)

3.3. Epämieluisat nimet

Epämieluisia nimiä tiedustelin monivalintakysymyksellä, jossa listasin 14 erilaista nimeämisvaihtoehtoa. Pyysin informantteja valitsemaan kaikki ne, joita he eivät olisi voi-

neet kuvitella koiralleen. Lisäksi annoin mahdollisuuden lisätä omia vaihtoehtoja sanallisesti. Taulukossa 2 on näkyvillä informanttien antamat vastaukset. Epämieluisia nimiä sekä metsästyskoirien että palveluskoirien omistajille olivat jonkun tutun nimi, julkisuudenhenkilön nimi, pilkallinen nimi, humoristinen nimi sekä vieraskielinen nimi. Vieraskielisellä nimellä muutama tarkensi tarkoittavansa muuta kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielistä nimeä. Itse en ollut suomenkielisenä huomannut tässä ajatella muita kotimaisia kieliä, joten tämä oli hyvä tarkennus.

TAULUKKO 2. Millaista nimeä et olisi voinut kuvitella antavasi tälle koiralle?

	metsästyskoirat	palveluskoirat
perinteistä koiran nimeä (esim. <i>Tassu</i> tai <i>Rekku</i>)	55	76
julkisuudenhenkilön nimeä	47	49
jonkun tutuksi nimeä	70	79
vastakkaisen sukupuolen nimeä	51	38
historiallisen henkilön nimeä	15	14
mitään ihmisen nimeä	19	25
koiran käyttötarkoituksen kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. <i>Hunter</i> muulle kuin metsästyskoiralle)	10	19
koiran ulkonäön kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. <i>Musti</i> valkoturkkiselle koiralle)	20	23
koiran koon kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. <i>Mini</i> isokokoiselle koiralle)	18	20
erikoista tai harvinaista nimeä	5	3
humoristista nimeä (esim. <i>Pieru</i>)	43	50
pilkallista nimeä (esim. <i>Läski</i>)	68	71
vieraskielistä nimeä	27	25
suomenkielistä nimeä	0	2
muu	17	22

Eroavaisuuksia ilmeni esimerkiksi vastakkaisen sukupuolen nimen kohdalla. Metsästyskoirien omistajista 51 % ja palveluskoirien omistajista 38 % oli sitä mieltä, etteivät he olisi voineet antaa koiralleen tyypillisesti vastakkaiselle sukupuolelle tarkoitettua

nimeä. Esimerkin 14 informantti puolestaan haluaa koiralleen aina sukupuolineutraalin nimen. Sukupuolittuneet nimet herättävät siis tunteita koirien omistajissa.

(14) *Koirani nimeämisen perussäännöt:*

-ei missään nimessä ihmisen nimi

-nimi ei saa olla yleinen

-nimi ei saa millään kielellä tarkoittaa mitään paheksuttavaa tai halveksuttavaa asiaa

-sukupuolineutraali (P51)

Sekä metsästys- että palveluskoirien omistajista suuri osa ei halunnut nimetä koiraansa jonkun tutun ihmisen tai julkisuudenhenkilön mukaan. Tästä huolimatta aineistossa oli myös joitain julkisuudenhenkilöiden mukaan nimettyjä koiria, kuten *Juti* ja *Ryti*. Tuttujen tai julkisuudenhenkilöiden nimien lisäksi osa vastasi myös, ettei voisi kuvitella koiralleen mitään ihmisen nimeä. Metsästyskoirien omistajista näin vastasi 19 % ja palveluskoirien omistajista 25 %. Ryhmien välillä oli siis pieni 6 prosenttiyksikön ero. Avovastausten perusteella mielipiteitä esiintyi puolesta ja vastaan. Esimerkin 14 informantti ei esimerkiksi missään nimessä halua ihmisen nimeä koiralleen. Ihmisten nimille löytyi muitakin vastustajia (esimerkit 15 ja 16), mutta myös puolustajia (esimerkki 17). Myös Sissosen (2016: 38) tulosten perusteella mielipiteet ihmisten nimistä koirilla ovat eriäviä, mutta merkittävä enemmistö hänen vastaajistaan piti niitä hyväksyttävänä. Sissosen aineiston informanteista 62 % hyväksyi henkilönnimet koirilla, 22 % piti niiden käyttöä sopivana joskus ja 10 % suhtautui kielteisesti.

(15) *Minusta koiralla ei tule olla ihmisen nimeä. (P33)*

(16) *Koiralle koiran nimi (M4)*

(17) *En tykkää kuvaavista nimistä, jotka kuvaavat esim. tunnetta tai muuta ilmiötä tai asiaa. **Ihmisten nimet ovat hyviä ja koiralle persoonallisia.** Esim. Äitini mäyräkoira on Pekka. (M19)*

Moni vastaaja, joka oli valinnut, että ei voisi kuvitella koiralleen mitään ihmisen nimeä, oli kuitenkin käytännössä antanut koiralleen henkilönnimen. Osittain tämä johtui minun tavastani määritellä henkilönnimet tässä tutkimuksessa, sillä Nimipalvelusta löytyi myös paljon harvinaisia nimiä, joiden ei välttämättä heti ajattelisi olevan henkilönnimiä. Tällainen tapaus oli esimerkiksi *Sämpy*. Toiset vastaajat taas olivat antaneet koiralleen selkeän ihmisen nimen, kuten *Turo*, mutta silti vastanneet, että eivät haluaisi koiralleen ihmisen nimeä.

Suuri osa informanteista vastasi, että ei antaisi koiralleen perinteistä nimeä (esimerkiksi *Tassu* tai *Rekku*). Nimeämistapaa pitivät epämieluisana erityisesti palveluskoirien omistajat, sillä heistä peräti 21 prosenttiyksikköä enemmän oli valinnut sen kuin metsästyskoirien omistajista. Myös avovastauksissa annetut perustelut tukevat tätä, sillä esimerkiksi 18 palveluskoiran omistaja haluaa erityisen nimen, kun taas metsästyskoiran omistaja (esimerkki 19) nimenomaan ei halua liian vaikeaa nimeä.

- (18) *Halusin koiralle nimen jota ei tule ihan heti muualla vastaan. Ja piti sisältää R kirjaimen (Kova konsonantti jolla saa äänenpainoa muuttamalla tehoa)* (P19)
- (19) *En antaisi vaikeaa , teko hienoa nimeä.* (M72)

3.4. Yhteenveto

Aineistosta tekemäni analyysin perusteella metsästys- ja palveluskoirien kutsumanimien ja nimenantoperusteiden eroavaisuudet eivät olleet yhtä suuria kuin oletin tutkimuksen alussa. Eroja oli kuitenkin merkittävästi. Oletuksiani vahvistaen metsästyskoirien nimistä haluttiin helpommin äännettäviä ja suomalaisia useammin kuin palveluskoirien nimistä. Metsästyskoirien omistajista harvempi vastusti perinteisiä koirien nimiä, ja perinteellisyys näkyi myös siinä, ettei koiralle haluttu vastakkaisen sukupuolen nimeä.

Samankaltaisuuksia oli lopulta enemmän kuin eroavaisuuksia. Nimet itsessään olivat molemmilla ryhmillä hyvin samanlaisia. Ne sisälsivät paljon ihmisten nimiä, mutta molemmissa ryhmissä oli myös merkittävät osuudet deskriptiivisiä nimiä ja luontonimiä. Transparenttien nimien merkitykset olivat myös hyvin samankaltaisia kummasakin ryhmässä, eikä eroja käytännössä ollut. Suosituimmat nimeämisperusteet, kuten nimen merkitys ja nimen kauneus, olivat suosittuja kummassakin ryhmässä. Myös niissä perusteluissa, joissa näkyi suurimpia eroavaisuuksia ryhmien välillä, oli perustelu suosittu toisessakin ryhmässä. Tällaisia tapauksia oli esimerkiksi nimen helppo ääntäminen, joka oli sekä palveluskoirien omistajien että metsästyskoirien omistajien eniten valitsema vastaus.

Toisaalta joistain asioista eroavaisuuksia oli myös saman ryhmän vastauksissa, kuten esimerkiksi siinä, haluaisiko vastaaja nimetä koiransa ihmisen mukaan. Informanttien

koirien nimistä merkittävä enemmistö oli henkilönnimiä (kuviot 1 ja 2), mutta moni silti vastusti niiden antamista koirille. Vastustus oli joillain vastaajilla niin vahvaa, että useampi koki tarpeelliseksi mainita siitä sanallisesti sen lisäksi, että valitsi sen monivalintakysymyksessä. Huomattava osa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei koiralle ole sopivaa antaa jonkun tutun tai julkisuudenhenkilön nimeä. Myös monet heistä, jotka hyväksyivät ihmisten nimet koirilla muuten, eivät halunneet julkisuudenhenkilön tai varsinkaan kenenkään tutun nimeä koiralleen.

4. PÄÄTÄNTÖ

Tutkin tässä kandidaatintutkielmassani metsästys- ja palveluskoirien kutsumanimiä ja nimeämisperusteita. Erityisesti halusin kiinnittää huomiota koirien käyttötarkoitukseen ja sen vaikutukseen nimeämisessä. Keräsin aineistoni kyselyllä, jolla pyysin koiranomistajilta heidän koiriensa kutsumanimiä ja nimeämisperusteita. Sain yhteensä 1978 vastausta, joka oli paljon enemmän kuin pystyin käsittelemään tutkielmassani. Lopullinen aineistoni muodostui kahdesta ryhmästä: metsästys- ja palveluskoirista, joista kumpaankin otin 100 ensimmäistä vastausta kyseisen käyttötarkoituksen koirista. Tutkimusmetodeinani käytin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta ja sisällönanalyysia.

Tutkimuskysymykseni olivat seuraavat:

1. Onko metsästys- ja palveluskoirien nimeämisessä eroja?
2. Onko koiran käyttötarkoituksella vaikutusta sen nimeämiseen?

Näistä ensimmäiseen kysymykseen vastaukseni on kyllä, metsästys- ja palveluskoirien nimeämisessä on eroja. Eroavaisuudet eivät kuitenkaan ole yhtä suuria kuin ennalta odotin. Toisaalta on myös mahdollista, että suuremmassa aineistossa eroja ei näkyisi samalla tavalla – tai kenties niitä olisi vielä enemmän. Tämän tutkimukseni perusteella metsästyskoirille halutaan useammin helposti äännettäviä ja suomalaisia nimiä kuin palveluskoirille. Palveluskoirien omistajat taas tyypillisesti haluavat kaikkien lemmikkiensä nimien sopivan yhteen.

Metsästyskoirille haluttiin palveluskoiria harvemmin vastakkaisen sukupuolen nimeä. Palveluskoirien omistajista taas moni ilmoitti välttelevänsä perinteisen nimen antamista koiralleen. Kun nimiä tarkasteltiin itsessään, eroavaisuuksia ei ollut käytännössä ollenkaan. Oletin, että ryhmien välillä olisi ollut näkynyt suurempia eroavaisuuksia.

Toiseen kysymykseen, eli kysymykseen siitä, vaikuttaako koiran käyttötarkoitus sen nimeämiseen, en saanut selkeää vastausta. Ainakaan tietoisesti se ei vaikuta, sillä nimeämisperusteeksi koiran käyttötarkoituksen oli valinnut molemmista ryhmistä vain 12 % informanteista. Tästä huolimatta käyttötarkoitus voi olla tiedostamaton taustavaikuttaja. Ryhmien välillä nimittäin oli joitain sen verran selkeitä eroavaisuuksia, että niistä voi nähdä käyttötarkoituksella olevan vaikutusta koiran nimeämiseen – vähintäänkin

käyttötarkoitusten eriävien perinteiden vuoksi. Tällainen eroavaisuus vastauksissa oli esimerkiksi se, miten merkittävänä metsästyskoirien omistajat pitivät nimen helppoa ääntämistä ja nimen suomalaisuutta verrattuna palveluskoiriin. Epämieluisissa nimissä oli kaksi erityisen selkeää eroavaisuutta: palveluskoirien omistajat eivät halunneet koiralleen perinteistä nimeä ja metsästyskoirien omistajille ajatus koiran nimeämisestä vastakkaisen sukupuolen nimellä oli palveluskoiran omistajia vastenmielisempi. Lopputulokseen saattoi siis vaikuttaa se, miten perinteikäs harrastus metsästäminen on, sillä metsästyskoirien omistajien vastauksissa näkyi selkeästi perinteiset ajatustavat. Olisi mielenkiintoista tietää, esiintyisikö vastaavia eroavaisuuksia jotain muita käyttötarkoitusta olevien koirien, esimerkiksi terapiakoirien ja opaskoirien, välillä.

Tutkimuskysymyksieni lisäksi tein johdannossa muutaman hypoteesin tutkimustuloksista. Oletukseni siitä, että käyttökoirilla nimen ääntämisen helppous on tärkeä nimeämisperuste, piti paikkansa. Metsästyskoirien nimien ajattelin olevan palveluskoirien nimiä useammin luontoon tai koiran rohkeuteen liittyviä. Koiran rohkeutta kuvaavia nimiä, kuten *Sisu* ja *Raju*, oli molemmissa ryhmissä yhtä paljon. Luontonimien kohdalla ero oli vain 3 prosenttiyksikköä metsästyskoirien hyväksi. Palveluskoirien nimistä oletin, että ne olisivat kansainvälistyneempiä ja useammin vierasperäisiä, kuin metsästyskoirien nimet. Yllättäen tällaisia nimiä löytyi molemmista ryhmistä lähes yhtä paljon: metsästyskoirissa 11 ja palveluskoirissa 14. En voi siis sanoa, että hypoteesini olisivat pitäneet paikkansa, sillä tulokset olivat niin lähellä toisiaan, eikä odottamiani eroavaisuuksia ollut.

Tästä aiheesta voisi jatkaa tutkimusta laajentamalla tutkimusryhmää seurakoiriin, jolloin olisi mahdollista vertailla käyttökoiria ja seurakoiria. Sen avulla voisi tutkia, onko ylipäätään sillä, että koiralla on jokin muu käyttötarkoitus kuin vain seurakoirana oleminen, vaikutusta sen nimeämiseen. Metsästys- ja palveluskoirat voisi tällöin yhdistää yhdeksi ryhmäksi ja verrata niiden nimeämistä seurakoirien nimeämiseen. Minulla olisi jo aineisto valmiina myös seurakoirista tämän tutkielman kyselyn ansiosta, joten mahdollisesti jatkan tästä pro gradu -tutkielmassani. Jatkotutkimuksessa mukaan voisi ottaa myös vastaajien taustamuuttajat. Voisi olla mielenkiintoista tehdä sosio-onomastiikkaan kuuluvaa tutkimusta, ja tutkia esimerkiksi onko eri ikäryhmien tai sukupuolten välillä eroavaisuuksia koirien nimeämisessä.

LÄHTEET

- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – PAULA SJÖBLOM 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KALSKE, MARJA 1994: *Suomessa syntyneiden hevosten nimistö*. Suomen kielen lisensiaatintyö. Turun yliopisto.
- KEINÄNEN, MINNA 2009: *Kissoille annetut henkilönnimet*. Suomen kielen pro gradu - tutkielma. Helsingin yliopisto.
- KEISALO-MAUKONEN, ESMERALDA 2020: *Nimi kertoo koirasta – ja omistajasta: omistajan taustan vaikutus koiran nimeämiseen*. Suomen kielen maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- MILES, MATTHEW B. – HUBERMAN, A. MICHAEL – SALDAÑA, JOHNNY 2020: *Qualitative Data Analysis. A Methods Sourcebook*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.
- MO = *Metsästäjän opas*. Helsinki: Suomen riistakeskus 2013.
- Nimipalvelu*: Digi- ja väestötietovirasto. <https://www.verkkopalvelu.vrk.fi/nimipalvelu/> (28.11.2021)
- OJANSUU, HEIKKI 1912: *Kotieläintemme suomenkielinen nimistö. Etupäässä maanviljelijäin tarpeeksi*. Helsinki: Sana.
- OTHÉN, JOHANNA 2007: *Lisa och Linus, Lady och Lufsen. En studie av vårt samtida kynonomastikon*. Svenska språket/nordiska språk C C-uppsats. Uppsala universitet.
- PIETILÄINEN, PETRI 2013: *Koirien maailmanhistoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PIETILÄINEN, PETRI 2014: *Koirien Suomi: kansanperinnettä ja historiaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PIHLAJA, SANNA 2017: *Nimestään lehmä tunnetaan. Lehmien nimeämisperusteista ja nimien käytöstä*. Suomen kielen kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- SAARELMA, MINNA 2011: *Koirien nimipäiväkirja. Bella, Niksu vai Romeo?* Helsinki: Minerva Kustannus Oy.
- SAUER, HANS – SCOTT-MACNAB, DAVID 2015: *A Thousand Middle English Names for Hunting Hounds: Neologising, Compounding and Borrowing in a 15th-Century List*. –Fisiak, Jacek – Bator, Magdalena – Sylwanowicz, Marta (toim.), *Essays*

and Studies in Middle English 9th International Conference on Middle English, Philological School of Higher Education in Wroclaw, 2015. Peter Lang.

SISSONEN, OUTI 2016: *Hukka, Morris ja Selma. Puhdas- ja sekarotuisten koirien nimeäminen.* Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

SPKL = *Suomen palveluskoiraliitto ry.* <https://www.palveluskoiraliitto.fi/> (1.12.2021).

TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2009: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kandidaatintutkielma: Koirien nimeäminen

 Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen lähettämiseksi.

Teen suomen kielen kandidaatintutkielmaa Oulun yliopistossa koirien nimistä ja nimeämisperusteista. Tällä kyselyllä kerään koirien omistajilta vastauksia siitä, millaisia nimiä näille koirille on annettu ja millä perusteilla.

Kyselyyn vastaaminen vie vain noin **kolme minuuttia**. Tällaista tutkimusta ei ole tehty aiemmin, joten arvostan todella kaikkia vastauksia.

Vastaathan kyselyyn viimeistään 17.10.2021.

Jos sinulla on useampia koiria, täytähän lomakkeen erikseen jokaiselle koiralle. Eli **yhdele lomakkeelle vain yhden koiran tiedot!**

Kiitos osallistumisestasi!

Sonja Haarala
haaralasonja@gmail.com

Taustatiedot

1. Missä päin Suomea asut?

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi

- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

2. Minkä ikäinen olit koirasi nimeämishetkellä?

- alle 15
- 15–25
- 26–35
- 36–45
- 46–55
- 56–65
- yli 65

3. Mikä on sukupuolesi?

- nainen
- mies
- muu

4. Mikä on ylin suorittamasi koulutus?

- peruskoulu

- toinen aste (lukio tai ammattikoulu)
- korkeakoulu (yliopisto tai ammattikorkeakoulu)
- muu

5. Mikä on koirasi käyttötarkoitus? *

- kasvatus- tai kuntoutuskoira
- muu
- hypokoira
- terapiakoira
- palveluskoira
- metsästyskoira
- seurakoira

6. Minkä rotuinen koirasi on? *

7. Mikä on koirasi sukupuoli? *

- narttu
- uros

8. Mikä on koirasi kutsumanimi? *

9. Mitä lempinimiä koirallasi on?

10. Nimesitkö koirasi itse? *

- Kyllä.
- En, koira on jonkun muun (esimerkiksi kasvattajan) nimeämä.
- Muu

11. Mitkä näistä vaikuttivat nimenvalkintaan tai jo olemassa olleen nimen pitämiseen? *

- koiran luonne
- koiran turkin pituus tai ulkonäkö
- koiran ulkoiset piirteet (esim. kehon rakenne, korvien asento tai hännän pituus)
- nimen helppo ääntäminen
- muiden lemmikkiesi nimet
- koiran koko
- jokin koiran tapa tai tekemä asia
- mielenkiinnonkohteesi (esim. kirja, elokuva tai julkisuudenhenkilö)
- nimen suomalaisuus
- nimen ulkomaalaisuus
- koiran käyttötarkoitus
- nimen kauneus
- koiran rekisterinimi
- koiran mahdollinen aikaisempi nimi

- jokin tapahtuma
- nimen merkitys
- nimen erikoisuus tai harvinaisuus
- koiran rotu
- nimen hauskuus
- muu

12. Halutessasi voit tarkentaa tai perustella vastauksiasi edelliseen kysymykseen.

13. Millaista nimeä et olisi voinut kuvitella antavasi tälle koiralle? *

- perinteistä koiran nimeä (esim. Tassu tai Rekku)
- julkisuudenhenkilön nimeä
- jonkun tuttusi nimeä
- vastakkaisen sukupuolen nimeä
- historiallisen henkilön nimeä
- mitään ihmisen nimeä
- koiran käyttötarkoituksen kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. Hunter muulle kuin metsästyskoiralle)
- koiran ulkonäön kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. Musti valkoturkkiselle koiralle)
- koiran koon kanssa ristiriidassa olevaa nimeä (esim. Mini isokokoiselle koiralle)
- erikoista tai harvinaista nimeä
- humoristista nimeä (esim. Pieru)
- pilkallista nimeä (esim. Läski)

- vieraskielistä nimeä
- suomenkielistä nimeä
- muu

14. Halutessasi voit tarkentaa tai perustella vastauksiasi edelliseen kysymykseen.

Kysymykset päättyvät tähän. Lue alla oleva tietosuojailmoitus ja paina *Lähetä* sivun alalaidasta.

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla: Tietosuojailmoitus

Olet osallistumassa Sonja Haaralan tekemään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän ilmoituksen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Sonja Haarala

Sähköpostiosoite: haaralasonja@gmail.com

Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa tutkitaan kasvatus- ja kuntoutuskoirien sekä metsästyskoirien nimeämistä. Kyselylomakkeella kerätään vastauksia omistajilta heidän koiriensa nimistä ja nimeämisperusteista. Lisäksi vastaajilta pyydetään taustatietoja asuinpaikasta, iästä, koulutuksesta ja sukupuolesta. Taustatietoja kerätään, jotta voidaan selvittää, onko koirien nimeämisessä esimerkiksi alueellisia eroja. Tutkimuksen yhteydessä ei käsitellä vastaajien nimitietoja.

Tutkimuksen suorittajat

Tutkimus toteutetaan opinnäytetyönä Oulun yliopiston kielten ja kirjallisuuden tutkimusyksikössä. Tutkimusaineistoon tallennettavia tietoja näkevät Sonja Haaralan lisäksi vain työn ohjaaja ja valikoitu joukko Oulun yliopiston tutkijoita ja opiskelijoita, jotka osallistuvat seminaareihin tai avustavat muulla tavoin opinnäytetyön tekijää.

Tutkimuksen nimi, luonne ja tutkimuksen kestoaika

Tutkimuksen nimi: Kandidaatintutkielma koirien nimeämisestä

Tutkimuksen kesto-aika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään): tutkimus toteutetaan vuosina 2021 ja 2022

Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua vuonna 2022. Tämän jälkeen Sonja Haarala varaa oikeuden käyttää aineistoa muihin vastaaviin tutkimuksiinsa vuoteen 2032 saakka.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti tutkittavan suostumuksen perusteella.

Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää ja mistä lähteistä tiedot saadaan

- Kyselylomakkeessa kysytään vastaajalta joitain taustatietoja, kuten ikää, asuinpaikkaa, sukupuolta ja koulutustaustaa. Näitä vastauksia ei tuoda esille yksittäisten vastauksien yhteydessä.

- Kyselylomakkeessa kysytään tutkittavan sähköpostiosoitetta. Sitä ei julkaista tutkimuksen yhteydessä.

- Tutkimuksessa annetaan esimerkkejä koirien nimistä. Oletan tietoinen siitä, että omistaja voidaan mahdollisesti tunnistaa, mikäli koiran nimi tai rotu on hyvin harvinainen.

Vastaukset kerätään sähköisellä kyselylomakkeella. Tarvittaessa tutkija saattaa ottaa vastaajaan yhteyttä sähköpostilla, mikäli ilmenee jatkokysymyksiä. Kyselyyn vastaaminen ei velvoita vastaamaan mahdollisiin jatkokysymyksiin.

Henkilötietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tutkimusaineistoon on pääsy vain Sonja Haaralalla, työn ohjaajalla ja mahdollisilla muilla henkilöillä, jotka avustavat häntä hänen tutkimuksessaan. Opinnäytetyössä ja mahdollisissa muissa tutkimukseen liittyvissä julkaisuissa saatetaan julkaista sellaisia tekstikatkelmia, joista joku voi tunnistaa sinut esimerkiksi harvinaisen koiran nimen perusteella. Tekstikatkelmien yhteydessä ei kuitenkaan tuoda esille vastaajan luovuttamia taustatietoja, kuten ikää tai asuinpaikkaa.

Henkilötietojen siirto EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä.

Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Kyselyllä kerätyt tiedot kootaan tietokannaksi. Aineisto on vain tutkijan ja ohjaajan käytössä ja sitä säilytetään salasanalla suojattuna.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimuksen päättymisen jälkeen henkilötiedot hävitetään.

Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen?

Tietosuojalainsäädännön mukaisesti tutkittavalla on tiettyjä oikeuksia, joilla tutkittava voi varmistaa perusoikeuksiin kuuluvan yksityisyyden suojan toteutumisen. **Mikäli haluat käyttää tässä artiklassa 17 mainittua oikeuttasi, ota yhteyttä kohdassa 1 mainittuun tutkimuksen yhteyshenkilöön**

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen

peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritettuna käsitellyn lainmukaisuuteen.

Oikeus pyytää pääsyä tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus pyytää tietoa siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöstä käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus pyytää tietojen oikaisemista (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus pyytää tietojen poistamista tai käsittelyn rajoittamista, oikeus vastustaa käsittelyä pyytää tietojen siirtoa järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 17, 18, 20, 21 artiklat)

Voit myös pyytää tutkimuksessa käytettyjen henkilötietojesi poistamista tai niiden käsittelyn rajoittamista sekä voit vastustaa käsittelyä tai pyytää tietojesi siirtämistä järjestelmästä toiseen.

Oikeuksista poikkeaminen

Artiklan 17 kohdan "Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen" mukaisesti mainitut oikeudet eivät ole ehdottomia eivätkä siten päde jokaisessa tapauksessa ja näistä oikeuksista saatetaan poiketa tietosuojaa koskevan lainsäädännön mukaisesti esim. silloin kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on lisäksi oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

15. Voit halutessasi jättää sähköpostiosoitteesi, mikäli vastauksiisi liittyy ilmenee lisäkysymyksiä.

Sähköposti

16. *

- Vahvistan, että olen lukenut tietosuojailmoituksen ja annan luvan käyttää vastauksiani tutkimuksessa.
- En anna lupaa käyttää vastauksiani tutkimuksessa.